HEMMELIG

(AGO)

M Ø T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

tirsdag den 23. november 1982 kl. 15.

Møtet ble ledet av formannen, Kåre Kristiansen.

Fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite møtte:

Jo Benkow, Gro Harlem Brundtland, Kjell Magne Fredheim, Einar Førde, Guttorm Hansen, Johan J. Jakobsen, Kåre Kristiansen, Harald U. Lied, Hans Hammond Rossbach, Torstein Tynning, Grethe Værnø, Liv Aasen, Per Hysing-Dahl, Knut Frydenlund, Gunnar Berge, Kjell Magne Bondevik, Hermund Eian, Thor Knudsen, Asbjørn Sjøthun, Reiulf Steen, Jan P. Syse, Stein Ørnhøi, Jakob Aano, Gunn Vigdis Olsen-Hagen (for Odvar Nordli) og Peter Angelsen (for Arnold Weiberg-Aurdal).

Av Regjeringens medlemmer var til stede:

Utenriksminister Svenn Stray.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra Utenriksdepartementet: Statssekretær Eivinn Berg, ekspedisjonssjef Per Ravne, byråsjef I.L. Løvold og personlig sekretær Hans Christian Erlandsen.

Dessuten var til stede komiteens faste sekretær, Jan Tore Holvik.

(AGO)

Dagsorden:

1. Redegjørelse ved utenriksministeren om avstemning i FN vedrørende forslag om "frysing" av kjernefysiske våpen.

2. Eventuelt.

FORMANNEN: Innkallelse til dette møte er utsendt ved brev i går. Er det noen merknader til innkallelse og dagsorden? - Det er ikke fremkommet. Møtet er satt.

Sak nr. 1.

Redegjørelse ved utenriksministeren om avstemning i FN vedrørende forslag om "frysing" av kjernefysiske våpen.

FORMANNEN: Jeg gir ordet til utenriksminister Stray.

UTENRIKSMINISTER SVENN STRAY: Selve resolusjonsforslaget og en liten analyse av det fra Utenriksdepartementets side er blitt distribuert til komiteens medlemmer i løpet av formiddagen, og jeg antar derfor at det ikke er nødvendig at jeg går så mye i detalj med hensyn til innholdet. Det dreier seg om et meksikansk-svensk forslag om fastfrysing av kjernevåpen som er fremlagt i FNs generalforsamling.

Forslaget ble opprinnelig fremlagt på FNs annen spesialsesjon om nedrustning i sommer, men på denne sesjonen ble det besluttet ikke å realitetsbehandle de konkrete resolusjonsforslag som ble fremlagt. Det ble i stedet bestemt at disse skulle oversendes til den generalforsamling som nå pågår, og hvor disse forslagene er blitt introdusert på nytt.

Jeg vil i utgangspunktet peke på tre generelle problemer som er knyttet til det forslag om fastfrysing av kjernevåpen som er foreslått fra meksikansk-svensk side.

For det første innebærer en fastfrysing at den nåværende situasjon fryses fast, noe som i seg selv ikke vil være bekymringsfullt dersom det ellers eksisterer en likevekt med troverdig avskrekking på begge sider. Det er imidlertid klart at en fastfrysing også vil fryse fast

(AGO) eksisterende ulikheter. Det er derfor i denne forbindelse på det rene at et forslag om fastfrysing vil konsolidere den monopolstilling som Sovjetunionen i dag har når det gjelder utplassering av SS-20 raketter. Det kan ikke herske tvil om at dette forslag på dette punkt derfor vil imøtekomme sovjetiske interesser i de pågående INF-forhandlingene.

For det andre vil forslaget om fastfrysing av kjernevåpen virke forstyrrende inn ikke bare på INF-forhandlingene, men også på START-forhandlingene og svekke utsiktene til en forhandlingsløsning. Det er for så vidt en besnærende tanke at en skal kunne påskynde forhandlinger om reduksjoner av kjernevåpen ved først å få til en fastfrysing. Vi må imidlertid ikke lukke øynene for at det antakelig er det motsatte som vil bli resultatet.

Det må ikke herske noen tvil om at også Norge går fullt og helt inn for en politikk som tar sikte på betydelige reduksjoner av kjernevåpen. Men nettopp fordi vi står på en slik linje, vil det være riktig å prioritere de forhandlinger som pågår med nettopp dette for øye, dvs. Genève-forhandlingene. Og her er det som kjent ingen tid å miste. Skulle det nå tas initiativ til en fastfrysing av kjernevåpen, ville dette i seg selv betinge vanskelige og inngående forhandlinger, noe som ville kunne forskyve tidsplanen for de pågående forhandlinger.

Dette bringer meg over til et tredje punkt, nemlig at en fastfrysing også ville måtte kunne kontrolleres, slik at man kunne påse at den ble etterlevd. En fastfrysing ville vanskelig kunne bidra til større tillit mellom supermaktene om den bare skulle basere seg på ensidige erklæringer. Forhandlinger om metoder for å sikre kontroll og etterlevelse av en enighet om fastfrysing ville nødvendiggjøre forhandlinger som ikke ville bli lette, og som - som jeg tidligere har nevnt - ville kunne forskyve det tidsskjema som de nåværende forhandlinger følger.

Når det gjelder det konkrete meksikansk-svenske forslag, vil jeg ikke unnlate å gjøre oppmerksom på at det i dette er inntatt elementer som en på norsk side kan gi sin tilslutning. Vi støtter således opp om arbeidet for en full prøvestansavtale og har i den forbindelse via det seismologiske anlegg NORSAR på Kjeller aktivt bidratt med å utvikle et internasjonalt system for overvåking av en slik avtale. Vi har også gitt vår tilslutning til tanken om at på et gitt stadium i arbeidet med kjernefysisk nedrustning burde det vedtas et forbud mot produksjon av spaltbart materiale for våpenformål. Begge disse spørsmål står på dagsordenen for Nedrustningskomiteen i Genève, og fra norsk side står vi som medforslagsstillere til slike forslag under denne generalforsamlingen.

Dette forhindrer imidlertid ikke at vi fra norsk side sammen med andre allierte vil måtte stemme imot det

(AGO) meksikansk-svenske forslaget i FN. Regjeringen er kommet til dette standpunkt fordi vi mener at vi i FN ikke kan fravike synspunkter som vi har gått inn for i andre sammenhenger, dvs. under Genève-forhandlingene. Dette er desto mer viktig siden det er på det rene at dette forslaget griper direkte inn i ikke minst de pågående INF-forhandlinger og på en måte bare kommer den sovjetiske forhandlingsposisjon i møte og ytterligere vil bidra til å svekke presset på Sovjetunionen til å fjerne sine SS-20 raketter.

På bakgrunn av de opplysninger som vi har i øyeblikket, mener vi å kunne fortelle at alle NATO-land bortsett fra Hellas og Danmark kommer til å stemme imot resolusjonen. Hellas kommer formodentlig til å stemme for. Noen helt klar beskjed om det har vi ikke fått, men det antar vi. Når det gjelder Danmark, har det vært litt fram og tilbake, men den beskjed som jeg fikk fem minutter før jeg forlot kontoret, var at den danske regjering nå til slutt likevel har sendt instruks til New York om at Danmark skal avstå fra å stemme. Vår delegasjon i New York tilrår at Norge stemmer imot. Dog har de tre representanter for Arbeiderpartiet som er der, protokollert at de innstiller på avståelse.

GRO HARLEM BRUNDTLAND: Jeg vil gjerne understreke at det er mange elementer i det forslaget som her er fremlagt, som Arbeiderpartiet kan slutte seg til, og som også fremgår av vårt partiprogram. De mål som her er oppsatt, kan vi altså langt på veg slutte oss til. Men en FN-resolusjon med et slikt innhold vil - slik utenriksministeren også har pekt på - virke direkte inn på grunnlaget for og strategien for Genève-forhandlingene som nå pågår. Det gjelder både INF og START. Og da er man på en måte - uansett standpunkt fra norsk eller fra ethvert lands side - oppe i den situasjon at man tvinges til å foreta seg noe som griper inn i dette. Vi ser det derfor slik at man ved å velge å avstå tar hensyn til at det i dette resolusjonsforslaget ligger en rekke meget viktige mål og standpunkter som vi slutter oss til, samtidig som man unnlater å bringe forslaget i den situasjon at det kan virke direkte forstyrrende inn i forhold til Genève-forhandlingene. På det grunnlag mener Arbeiderpartiet at det riktige standpunkt fra norsk side bør være i likhet med Danmark å avstå fra å stemme.

FORMANNEN: Jeg vil gjerne slutte meg til det Harlem Brundtland sa, at vi alle har et inderlig ønske om å hindre spredning av disse fryktelige våpen. Og på denne bakgrunn kan vi begge ha mye til overs for intensjonen i dette forslaget. Men det som gjør dette spesielt

(AGO) vanskelig, er at dette forslaget som Sverige og Meksiko har fremsatt, overhodet ikke kan forenes med det standpunkt vi har tatt i forhandlingene om saken om mellomdistanseraketter og SS-20 raketter i Sovjet. Jeg må for min del si at vi ikke er tilfreds med en frysing på dette nivå - det er en for snever målsetting. Vi må ha en reduksjon. Særlig tenker jeg da på de SS-20 raketter som Sovjet har utplassert. Jeg er redd for at hvis vi her ikke opptrer med forsiktighet og har et standpunkt som er på linje med det bl.a. vi for vår del inntok i debatten i går om mellomdistanserakettene, vil dette igjen kunne bety at vi får en svekkelse av Sovjets vilje og motivering for forhandlingene i Geneve.

Jeg vil også gjerne legge til at hvorledes man skal stemme i FN, er Regjeringens ansvar. Det har vel hørt til sjeldenhetene at Stortingets organer har vært konsultert om akkurat slike spørsmål like før en avstemning, og det var utelukkende fordi utenriksministeren selv bad om dette møtet, at jeg syntes det var riktig å innkalle til det.

Jeg ser det for min del også slik at i en sak som denne er også det som hender under debatten, av vesentlig betydning. Jeg finner det derfor ikke enkelt å gi noe konkret råd til Regjeringen om hvordan den bør stille seg. Det er klart at det er bare to alternativer som kan være aktuelle. Det ene er å avstå. Det andre er å stemme imot, og det er nok det siste som vil være den mest naturlige oppfølging av vårt syn på mellomdistanseraketter. Jeg syns at hensynet til hva det store flertall av NATO-land her gjør, må være nokså utslagsgivende også for vår holdning, ikke minst på bakgrunn av det standpunkt - som sagt - som både vi og flere partier her har tatt til mellomdistanserakettene og de problemer som de har skapt.

JO BENKOW: Det er klart at det i ethvert slikt forslag er elementer som man må ha forståelse for og være enig i, men selve hovedsubstansen går etter mitt beste skjønn fullstendig på tvers av det som er den aksepterte, omforente NATO-strategi for forhandlinger. Og den logiske følge av det vil etter min mening være å stemme imot. Det eneste som etter min mening kunne tale for avståelse, ville være at flertallet av NATO-landene inntok den - etter min mening da noe uklare - holdning. Men dersom det er slik som utenriksministeren har antydet, at alle så nær som Hellas - hvilket vel måtte forventes i den nye situasjon - stemmer imot, og at Danmark avstår, synes jeg for min del at det mest naturlige og det som vil være preget av mest logikk og konsekvens, må være å gå imot.

(KL) HANS HAMMOND ROSSBACH: Først vil jeg si at jeg finner grunn til å takke for notatet fra Utenriksdepartementet. Jeg syns det er en utmerket skikk at papirer blir omdelt før møtene i den utvidede, fordi en da på forhånd kan ta stilling til hvordan en skal forholde seg til de saker som utenriksministeren legger fram her. Jeg vil derfor takke for det.

Jeg har tenkt å ta utgangspunkt i notatet, men vil kommentere resolusjonsforslaget og komme med mine synspunkter på hvordan en bør forholde seg til det.

Med den forhandlingsstrategi som det er lagt opp til, er det klart at det vil påvirke INF-forhandlingene hvis en stemmer for resolusjonsforslaget. I hvilken grad det vil påvirke START-forhandlingene, er jeg sterkt i tvil om, men det er en annen side. Vår strategi har jo vært en annen enn Regjeringens - jeg hadde bare lyst til å si det.

Kristiansen nevnte at denne resolusjonen kanskje ville føre til mindre aktivitet på nedrustningsfronten. Jeg ser ikke denne resolusjonen som et hinder i forbindelse med nedrustningsforhandlingene. Jeg tror at det på mange måter vil bli en ny giv i forhandlingene hvis dette resolusjonsforslaget blir vedtatt og etterfulgt. Av preambelens §§ 5 og 6 går det jo klart fram at hensikten med resolusjonen ikke er bare å fastfryse - selve fastfrysingen skal være et middel til å få fortgang i nedrustningsforhandlingene.

Under punkt 4 i notatet er det en rekke forhold som er tatt opp. Det første er at enkelte regjeringer synes å mene at en kjernefysisk krig kan vinnes eller føres som en begrenset kjernefysisk krig. Det er framkastet slike tanker fra begge supermaktene. Reagan har vært inne på det, Haig har vært inne på det to ganger, og Weinberger-rapporten, som jeg vil kalle den, har vært inne på de samme tankene. Det er derfor ikke tvil om at slike tanker verserer. Men jeg aksepterer fullt ut at den amerikanske regjering har tatt avstand fra dem.

Annet avsnitt under punkt 4 har jeg vært inne på tidligere. Det er klart at det som står der, er et poeng, og at Regjeringen har rett i det.

Det som står i tredje avsnitt, aksepterer jeg også - med visse forbehold.

Når det gjelder det som er omtalt i siste avsnitt på første side, bygger jo dette i realiteten på at begge parter i stor grad har sammenliknet våpentype for våpentype. Det er min oppfatning at en i den situasjonen som rår, må ta hele våpenarsenalet i betraktning, og da vil en se at begge parter er i stand til å ta livet av hverandre flere ganger. Forholdet er vel at USA har en annet-

(KL) slags-ødeleggelsesmulighet som har en avskrekkende virkning. Det som er mitt poeng i denne sammenhengen, er at når en skal se på avskrekkingsvirkningen, nytter det ikke å ta for seg våpenart for våpenart. Man må se på og vurdere det totale våpenarsenal.

Når det gjelder femte avsnitt under punkt 4, har jeg ikke noen kommentarer.

Når det gjelder det som står i sjette avsnitt, som også utenriksministeren var inne på, nemlig mulighetene for å verifisere og kontrollere det som skjer, har vi jo fra norsk side i CD pekt på at NORSAR på Kjeller om ganske kort tid vil kunne gi en tilfredsstillende løsning. Jeg syns det også er et moment i denne sammenhengen.

Hvis vår strategi hadde vært fulgt fra Regjeringens side, ville det sett fra vårt synspunkt ikke vært noe problem å si ja til dette resolusjonsforslaget. Jeg innser imidlertid at Regjeringen og Norge har valgt en annen strategi, og at en da må forholde seg til den situasjonen. Likevel vil jeg oppfordre Regjeringen til å avstå fra å votere i denne saken i FN.

I Danmark har en nå tydeligvis bestemt seg for å avstå under voteringen i FN etter at et flertall i Folketinget gikk inn for at en skulle følge en slik linje. Min konklusjon er altså at jeg oppfordrer Regjeringen til å avstå under behandlingen av denne saken i FN.

STEIN ØRNHØI: Jeg syns i og for seg - i likhet med Rossbach - at det er utmerket at vi får omdelt papirer på forhånd, men jeg må si at jeg har tungt for å dele Rossbachs begeistring over dette notatet. Utenriksministeren var faktisk så frimodig å kalle det en "analyse". Jeg må si at jeg opplevde det som et partsinnlegg av aller enkleste slag. Spesielt innsiktsfullt var det heller ikke Hvis det derfor er den slags underlagsmateriale en har for beslutninger som fattes i Utenriksdepartementet - det er det vel ikke, men om så skulle være - kan mangt hende i tiden som kommer. Men som sagt, det var greit å få forslaget utdelt på forhånd - det var hovedpoenget.

Jeg skal ikke gå inn i en diskusjon om realitetene i resolusjonsforslaget, for det hører vel ikke hjemme her. Jeg syns imidlertid det er én ting utenriksministeren burde ha brakt opp, nemlig følgende enkle kjensgjerning: I og med at Sverige har fremmet forslaget, Finland vil stemme for det og Danmark avstå, i motsetning til andre NATO-land, vil det hvis Norge går hen og stemmer mot forslaget, oppstå et forhold mellom de nordiske land i FN som vi i andre sammenhenger anstrenger oss for å unngå. Jeg må si at når en dansk høyreregjering er i stand til å leve med en avståelse, burde også den norske høyreregjering være i stand til å leve med det.

(KL) Jeg ville naturligvis uten videre kunne ha sluttet meg til selve forslaget, men det har ikke noen hensikt å anbefale at Norge gjør det. Jeg syns imidlertid at en ville vært kommet et godt stykke på vei - og det ville vært et skikkelig og godt signal til det internasjonale samfunn - om Norge i likhet med Danmark kunne avstått, og dermed markert en slags nordisk holdning i forhold til disse spørsmål.

JOHAN J. JAKOBSEN: Det er, som de fleste her har sagt, innlysende at valget står mellom avståelse og det å stemme mot forslaget. Jeg må for min del si at det er vanskelig å komme med noen konkret anbefaling, delvis fordi dette med stemmeforklaring og premisser vil være så viktig, uansett hvilket av de to aktuelle alternativer som velges, men også fordi denne saken og dette møtet har dukket opp så vidt raskt. Det er vanskelig på så kort tid å gi saken en grundig behandling og innta et eksakt partistandpunkt. Dette er, som formannen sa, først og fremst Regjeringens ansvar, og jeg har tillit til at Regjeringen i nær kontakt med de andre NATO-land vil innta et standpunkt og gi en stemmeforklaring som understreker Norges vilje til å bidra til reell nedrustning, og som ikke rokker ved den forhandlingsstrategi som NATO har lagt til grunn for INF-forhandlingene.

(IL) TORSTEIN TYNNING: Det var bare et spörsmål til utenriksministeren. Fredag - var det vel - var den svenske utenriksminister i Norge, og det kunne være av en viss interesse å vite om han hadde tatt dette spörsmålet opp med den norske utenriksminister, siden det har kommet frem så kort tid etter?

FORMANNEN: Jeg har tegnet meg selv igjen.

Vi har ikke vært inne på dette spörsmålet om stemmeforklaring, den vil vel bli gitt uansett hvilket av disse to standpunkter man kommer til å velge. Men jeg vil likevel antyde at det vil være riktig i stemmeforklaringen å vise til at man selvfölgelig ikke har noe imot, men tvert imot er interessert i en fastfrysing. Men det bör skje på et annet nivå, etter at Sovjetunionen först har fjernet sine SS 20 raketter. Jeg synes at det kanskje kunne inngå i stemmeforklaringen.

Ellers vil jeg for min del si at jeg vil legge större vekt på hva de övrige NATO-land sier i en slik sak, enn på det nordiske hensyn. Det er slik at vi i Norden har valgt forskjellige konsepter for våre sikkerhetsmessige lösninger, og det er vel ikke noe så oppsiktvekkende om det kommer til uttrykk også her.

(IL) JAKOB AANO: Eg har eit par spörsmål til det som vil skje i denne saka. Det vil altså bli ei avröysting som rimelegvis vil få eit stort fleirtal for. Også Sovjetunionen vil röysta for, og det vil bli nokre få europeiske land som vil röysta imot. Veit vi noko om det på förehand? Det er mitt spörsmål no.

For det förste synest eg at det er veldig viktig at vi også meir og meir viser på ein måte som vil bli forstått av verdsopinionen, at Noreg og NATO er ein forsvarsorganisasjon som einast er interessert i forsvar, og som ingen aggressive föremål har. Det er klårt at det bör koma fram i premissane og bör sjölvsagt koma fram i röysteforklaringa i alle tilfelle.

Eg er, etter å ha vore i FN i haust igjen, svært opptatt av at vi ikkje berre gjer det rette, men også meir og meir er eg opptatt av at vi har for auge og presiserer at vår verdsdel er ein fredselskande og fredsönskjande verdsdel. Det har eg ei kjensle av at vi ikkje har makta i det siste i FN-samanheng. Eg trur det må vera ei stor oppgåve for oss som medlem av NATO stadig å ha det i tankane.

Sjölvsagt må eg seia at eg har forståing for avröystingssynspunktet som Regjeringa har, fordi vi med det kanskje kunne få sagt at vi er opptatt av intensjonane her, men vi kan ikkje röysta for, fordi det vil öydeleggja grunnlaget for dei reelle tingingar som alt er i gang.

Det same kan sjölvsagt sikkert seiast også om vi röystar imot. Eg veit kor innflökt dette er, slik at eg ikkje skal gi noko endeleg råd der, men eg vil berre uttrykka sympati for tanken om avståing. Eg er likevel fullt klår over at dette kan sjå annleis ut for dei som sit med ansvar i Utanriksdepartementet og i Regjeringa.

GUTTORM HANSEN: Jeg forlangte nærmest ordet for jeg synes det er riktig av utenriksministeren å forelegge en såpass sensitiv stemmegivning som denne utvilsomt er, for den utvidede. Men jeg må dessuten få lov til å si rent prinsipielt at etter hvert som man nå har beveget seg innover i debatten, föler jeg trang til å nevne at jeg tror ikke utenriksministeren skal föle seg oppfordret til å bringe alle avstemninger som Regjeringen skal instruere, inn for den utvidede. Jeg er mer opptatt av at Stortinget har den mulighet til etterkontroll som ligger i FN-meldingen, men akkurat denne gang synes jeg det var riktig, og jeg gav også det råd til utenriksministeren i går av den grunn.

Jeg föler trang til å si, ikke minst fordi man nå beveger seg inn på et område som gjelder Regjeringens stemmeforklaring og söker å gi anvisninger også for det,

(IL)

at jeg synes det er meget vanskelig, jeg föler meg ikke i stand til det. Situasjoner skifter også under sakens gang, og jeg tror Regjeringen må forme sin stemmegivning ut fra den situasjon som man vil ha i det öyeblikk voteringen skal foregå.

Ellers vil jeg si at jeg ikke synes det er vanskelig å begrunne et standpunkt - fra min side sett - for avståelse. Det bygger i förste rekke på det forhold at Norge har valgt å satse på at de to supermakter skal forhandle seg fram mot en lösning av de problemer som vi her har for oss. Når vi satser på det, synes jeg ikke det er riktig å bringe FN-systemet inn i denne sak verken på den ene eller andre siden. Det er den begrunnelse som har tellet for meg når det gjelder å råde til avståelse.

REIULF STEEN: Det har jo vært understreket, også i det siste, at denne komite ikke skal være et forum for politisk diskusjon. Derfor skal jeg avstå fra å kommentere den beskrivelse utenriksministeren gav om balanseforholdet, selv om det kunne sies atskillig om det, og også om hva de mer öyeblikkelige fölger av en ny situasjon nå ville være.

Jeg bad om ordet for å gi stötte til det synspunkt som Aano gav uttrykk for, og det går på hvordan verdensopinionen vil oppfatte vår stemmegivning i De forente nasjoner. Det er også viktig. Jeg tror man her må være oppmerksom på at det ikke er det med å stemme for eller avstå som her vil oppfattes som oppsiktvekkende i verdenssamfunnet. Det er det å stemme mot denne resolusjonen som i store deler av verdensopinionen vil framstå som et militant - og jeg holdt på å si ekstremt - standpunkt. Det er et hensyn som etter min mening bör veie tungt - og jeg deler helt og fullt Aanos synspunkter der - når Regjeringen skal ta endelig standpunkt.

Det er også et annet hensyn som bör veie med under Regjeringens overveielser her, etter min mening, og det er virkningen innad. Hvis Regjeringen vil vise, som den har understreket meget sterkt de siste dager, at det skal være en bredest og mest mulig samlet opinion bak den utenrikspolitikk som föres, tror jeg Regjeringen vil bidra til en slik mest mulig samlet opinion ved å avstå, slik Arbeiderpartiet har tilrådd den å gjöre. Det er med andre ord her to momenter i tillegg til de som har vært nevnt, og det er verdenssamfunnets oppfatning av stemmegivningen og stemmegivningens virkninger innad på samlingen omkring hovedlinjene i vår utenrikspolitikk, som jeg også tror bör tillegges atskillig vekt under de overveielser Regjeringen skal foreta, för man gir instruks om den norske stemmegivning.

FORMANNEN: Jeg har bare Örnhöi på talerlisten. Er det andre som melder seg, för jeg gir ordet til sluttreplikk fra utenriksministeren? Hvis ikke, setter vi strek her.

(SA) STEIN ÖRNHÖI: Om vi ser på utenriksministerens redegjörelse, det notatet som foreligger, og den instruks som er i ferd med å bli gitt, er det vel dessverre slik at vi er i ferd med å bli en slags hauk i nordisk sammenheng. Det opplever jeg som nokså ubehagelig. Jeg opplever det også som noe som har svak dekning i alminnelig norsk opinion. Det at Norge virkelig skulle være en slags spydspiss i verdenssamfunnet i dag på disse områdene, har ikke dekning i den norske opinion. Det föler jeg meg nokså sikker på.

Når jeg sitter og hörer på mellompartienes representanter og den faktisk helt selvutslettende holdning som der demonstreres, synes jeg det er nokså ugreit.

Kåre Kristiansen, formannen, sier at han er for frysing, men ikke på dette nivået. Ja, hva er nå det for bruk av ord i denne debatten?

Jakob Aano snakket godt og lenge og vel om Norden som en fredelig del av verden, men var vel ikke i stand til å gi utenriksministeren noe annet råd enn å stemme mot forslaget, slik jeg forstod.

Johan J. Jakobsen hadde ikke fått tid til å sette seg inn i forslaget. Han avgav derfor istedet en tillitserklæring til Regjeringen i det som for verden i dag fremstår som en så viktig sak.

Det er sörgelig at Norge i denne saken risikerer å bli en nordisk hauk.

FORMANNEN: Jakobsen har bedt om ordet til replikk.

Jeg vil bare bemerke at når Regjeringen forelegger oss spörsmål av denne art i denne komite, har det ikke vært vanlig at vi foretar oppsummeringer eller trekker konklusjoner. Det er råd som gis, og de får stå for sin egen verdi. Så vidt jeg forstod, var Örnhöi nå langt på vei i ferd med å innföre en ny praksis. Jeg vil ikke kommentere det mer, men understreke at også det som han har sagt, får stå for sin egen verdi.

STEIN ÖRNHÖI: Var det en bemerkning til meg?

(SA) FORMANNEN: Det var en bemerkning til komiteen.

Jakobsen får ordet.

JOHAN J: JAKOBSEN: Ja, det er vel ingen grunn til å legge skjul på at Örnhöi har et noe forskjellig utgangspunkt fra vårt når det gjelder den type spörsmål som det her er snakk om. Jeg viser bl.a. til den debatt vi hadde i går, og jeg har ikke noen problemer med å forstå at Örnhöi har lett for å komme fram til sine konklusjoner.

På bakgrunn av de holdninger vi har inntatt i INF-forhandlingene, og de sider ved SALT-forhandlingene som også er involvert i denne problemstilling, synes jeg ikke at saken er særlig enkel. Jeg finner grunn til å nevne det.

Jeg finner avslutningsvis grunn til å understreke at begge forslag selvsagt er aktuelle i den forstand at de ikke bryter med den forhandlingsstrategi som NATO har lagt opp til. Det faktum at Danmark etter det det ser ut til, vil velge avståelse, viser vel også at heller ikke det standpunktet bryter med den forhandlingsstrategi som er knyttet til INF.

FORMANNEN: Har Örnhöi bedt om ordet?

STEIN ÖRNHÖI: Nei.

FORMANNEN: Jeg gir da ordet til utenriksministeren for sluttreplikk.

UTENRIKSMINISTER SVENN STRAY: Jeg vil gjerne si at jeg i og for seg godt kan forstå at man er noe tvilrådig om hvordan man skal stemme. Det er ikke noe merkelig synspunkt at det ikke er så morsomt å stemme nei til et forslag som i hvert fall hos en stor del av allmennheten lett vil kunne tolkes som et forslag som tar sikte på å begrense den kjernefysiske opprustning. På den annen side er forholdet det at vi

(SA) ikke bare har stöttet, men faktisk selv har vært med og utarbeidet en annen strategi når det gjelder den kjernefysiske nedrustning. Derfor vil det likevel etter min vurdering fortone seg noe underlig om vi på en måte skulle stille oss nöytrale til den strategi som vi selv har valgt.

Jeg må imidlertid si som så at selv om vi stemmer mot, tror jeg ikke at Norge vil bli oppfattet som noen særlig hauk verken i verdenssammenheng eller i nordisk sammenheng. Det har jeg ikke noen frykt for. Vi vil selvfölgelig i stemmeforklaringen påpeke den sterke interesse og aktivitet vi har lagt for dagen på alle felter for nedrustning, og vi vil selvfölgelig også gjöre oppmerksom på at det er elementer i denne resolusjonen som vi er enig i, men som faktisk dekkes ved andre resolusjonsforslag, hvor vi selv er medforslagsstiller.

Det mönsteret som fölges når det gjelder valg av hvordan man skal stemme i FN, om man skal stemme mot eller skal avstå når det er elementer i en resolusjon som man ikke er enig i, er at hvis man i og for seg er enig i selve hovedopplegget i resolusjonen, men der er bimomenter i resolusjonen som likevel strider så sterkt med det man står for, at man ikke kan akseptere det, velger man vanligvis avståelse. Hvis derimot selve hovedhensikten med resolusjonen er noe som bryter med det vi står for, selv om det inneholder betydelige elementer som vi er helt enige i, må vi likevel stemme mot. Min vurdering er altså at det klart er det siste som er tilfellet her. Hovedhensikten med resolusjonen er å få til en fastfrysing av atomvåpnene på det nåværende nivå, ikke bare av selve atomvåpnene, men også av bæremidlene, og det strider mot den linje vi selv har vært med og hamre ut for de pågående Genève-forhandlingene.

Når det gjelder den nordiske holdning, vil jeg gjöre oppmerksom på at jeg ikke tror at det er noe overraskende for Sverige at vi ikke kunne slutte opp om denne resolusjonen. Svenskene har ikke konsultert oss för de sammen med Mexico fremsatte forslaget, og de har heller ikke spurt oss om vi ville være med, i hvert fall ikke på utenriksministernivå. Om det har vært noe snakk om det mellom delegasjonene over i New York, vet jeg ikke.

Jeg vil også gjöre oppmerksom på at det er den forrige svenske regjering som har fremsatt dette. Da utenriksminister Bodström var på besök her for en tid siden, nevnte han ikke noe om denne saken.

(SA) Når det gjelder spörsmålet om hvordan man kan forvente at stemmemönsteret vil være, har vi egentlig ikke fått noen opplysninger om det. Dette kan derfor bare bli en form for gjetting, men jeg ville nok tro at man vil oppleve at det vil være en del land utenom NATO-landene som vil stemme mot, mens formodentlig en ganske stor del av FNs medlemsstater vil avstå. Det er igjen bare en ren formodning, men det er nok et flertall som vil stemme for.

FORMANNEN: Jeg sier takk til utenriksministeren.

Vi har et punkt til på dagsordenen,

E v e n t u e l t

Forlanger noen ordet til dette punkt? Så er ikke tilfellet, og mötet er hevet.

Mötet hevet kl. 15.50.